

บทที่ 3

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ทำการศึกษา

สภาพทั่วไปของ ตำบลเขาเจ็ยก จังหวัดพัทลุง

ตำบลเขาเจ็ยก เป็นตำบลเล็กๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มี “ภูเขา” เป็นสัญลักษณ์ มีความยาว ประมาณ 100 เมตร เมื่อมองจากด้านทิศเหนือจะเห็นเป็นรูปลักษณะคล้ายช้างนอนหมอบ หันศีรษะไปทางทิศตะวันออก และมีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่ง คือ บนภูเขาเป็นที่ราบมีเนื้อที่ ประมาณ 4 ไร่ ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า “นาเขา” ตามตำนานในสมัยก่อนเล่าต่อกันว่าบริเวณรอบเชิงเขามีต้นลำเจียกขึ้นหนาแน่น ชาวบ้านจึงเรียกสั้น ๆ ว่า “เขาเจ็ยก” ซึ่งต่อมาชื่อ ตำบลเขาเจ็ยก ก็ได้เรียกตามภูเขาแห่งนี้ เป็นสัญลักษณ์ของตำบลเขาเจ็ยก ซึ่งมีมาเป็นเวลานานประมาณ 439 ปี

ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบลเขาเจ็ยก

ตั้งอยู่บริเวณทางทิศตะวันตกของเมืองพัทลุง ระยะทางห่างจากอำเภอเมืองพัทลุงถึงที่ทำการ อบต.เขาเจ็ยก ประมาณ 6 กิโลเมตร ตามเส้นทางรถยนต์สายเอเชีย(ทางหลวงหมายเลข 41) และเส้นทางรถยนต์เพชรเกษม (ถนนตรัง-พัทลุง) มีพื้นที่ทั้งหมด 8,348 ไร่ เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 7,933.50 ไร่ โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติด	ตำบลปรางหมู อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
ทิศใต้	ติด	ตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	ติด	เขตเทศบาลเมืองพัทลุง
ทิศตะวันตก	ติด	ตำบลโคกชะงาย อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา มีสายน้ำไหลผ่าน มีปัญหาน้ำท่วมขังทุกปี มีคลองส่งน้ำชลประทาน 3 สาย และแหล่งน้ำธรรมชาติอีกหลายแหล่ง พื้นที่เหมาะสมแก่การส่งเสริมอาชีพ

ทางการเกษตร เช่นปลูกข้าว ทำไร่นาสวนผสม และบริเวณเชิงเขาในวัดเขาเจ็ยกมีถ้ำพระและบริเวณที่สวยงามเหมาะแก่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

เขตการปกครอง

ตำบลเขาเจ็ยก มีจำนวนหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ยกจำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านดอนปริง หมู่บ้านไสยาง หมู่บ้านป่าไผ่ หมู่บ้านออกศาลา หมู่บ้านประคู้ หมู่บ้านปราบ หมู่บ้านห้วยยาง หมู่บ้านห้วยถนน หมู่บ้านดอนเค็ง สำหรับหมู่บ้านหนองบ่อ และหมู่บ้านนาซด อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลเมืองพัทลุง

การคมนาคม

มีเส้นทางรถยนต์สายเพชรเกษมผ่านตลอดเส้นทางทิศใต้ของตำบลเขาเจ็ยก ระหว่างเขตติดต่อกับตำบลนาท่อม และมีเส้นทางรถยนต์สายเอเชีย (ทางหลวงหมายเลข 41) ตัดผ่านพื้นที่ตำบลเขาเจ็ยก ช่วงระหว่างสี่แยกถนนเพชรเกษมตัดถนนเอเชียไปทางทิศเหนือเป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลมีการเชื่อมต่อด้วยถนนลาดยางเป็นส่วนใหญ่

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเขาเจ็ยกประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือทำสวนยางพารา อาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ

สภาพทั่วไปของพื้นที่ทำการศึกษา

ลักษณะทางกายภาพ

ตำบลเขาเจ็ยกมีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกมาศึกษาเพียง 6 หมู่บ้านเท่านั้น ได้แก่ หมู่บ้านดอนปริง หมู่บ้านไสยาง หมู่บ้านป่าไผ่ หมู่บ้านออกศาลา หมู่บ้านดอนเค็ง หมู่บ้านนาซด มีลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านประกอบดังต่อไปนี้

1. สภาพการตั้งบ้านเรือนทั้ง 6 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีลักษณะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและปลูกบ้านเรียงไปตามถนนสายหลักของหมู่บ้าน

2. เส้นทางคมนาคม หมู่บ้านทั้ง 6 มีระยะห่างจากอำเภอเมือง ประมาณ 2-6 กิโลเมตร เส้นทางที่ติดต่อเป็นถนนลาดยาง ประชาชนส่วนใหญ่ใช้รถมอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะ ส่วนการเดินทางระหว่างหมู่บ้านถึงอำเภอเมือง มีรถโดยสารบริการตั้งแต่เช้านจนถึง 6 โมงเย็น

ลักษณะทางสังคม

ประชาชนทั้ง 6 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์แบบสังคมเครือญาติ การนับถือศาสนา ส่วนใหญ่ทั้ง 6 หมู่บ้าน นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงส่วนน้อยนับถือศาสนาอิสลาม

ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

1. รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายผลผลิต เช่น ข้าว ยางพารา รายได้ที่ได้จากการขายผลผลิตส่วนใหญ่จะต้องนำไปชำระหนี้สินที่ค้างชำระจากการกู้ยืมมาก่อน อีกส่วนหนึ่งจะต้องเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว

2. หนี้สิน หนี้สินส่วนใหญ่ของประชากรในพื้นที่ที่ทำการศึกษ เกิดจากการกู้ยืมเพื่อการผลิตและใช้จ่ายในครอบครัว

ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ยก

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือ เป็นหนี้ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ไม่มีเงินส่งลูกเรียน ไม่มีงานทำ ไม่มีเงินทุนหมุนเวียน

2. ปัญหาด้านการเกษตร คือ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เกิดการขาดทุน

3. ปัญหาด้านสาธารณสุข คือ สุขภาพไม่แข็งแรง

4. ปัญหาด้านสังคม คือ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาครอบครัว ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ปัญหายาเสพติด ศีลธรรมลดลง

5. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาทางด้านมลพิษ ฝุ่นละออง กลิ่น

6. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ ไม่มีความสะดวกด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำกิน น้ำใช้ ถนน ระบายน้ำในหมู่บ้าน

สภาพทั่วไปของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษา

จากปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นในตำบลเขาเจ็ยกเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านของตนเอง ปัจจุบันภายในตำบลเขาเจ็ยกมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นจำนวน 6 กลุ่ม ใน 6 หมู่บ้าน การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างคัดเลือกสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพื่อทำการศึกษานี้จำนวนทั้งสิ้น 256 ราย โดยมีลักษณะทั่วไปที่สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

อายุ

อายุของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษา จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 35.1 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี และร้อยละ 26.6 มีอายุอยู่ในช่วง 41- 50 ปี รองลงมาคืออายุในช่วง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.8 และ ช่วงอายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.4 ที่เหลือร้อยละ 5.1 คือช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป ทั้งนี้หมู่บ้านคอนปริงสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างน้อยในช่วง 20-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 81.3 หมู่บ้านไสยางสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีอายุเฉลี่ยในช่วง 20-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.6 หมู่บ้านป่าไสสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีอายุเฉลี่ยในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.4 หมู่บ้านออกศาลาสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีอายุ 2 ช่วงอายุ คือ 31-40 ปี และ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.0 หมู่บ้านคอนเก็งและหมู่บ้านนาซดสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูงคือที่ช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 52.2 ตามลำดับ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

การศึกษา

ระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษา จากการสำรวจพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 28.5 และ 23.1 ตามลำดับ และมีสมาชิกเพียงร้อยละ 7.4 ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้หมู่บ้านคอนปริง สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาร้อยละ 33.9 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมู่บ้านไสยางมีสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวนหนึ่งในสอง หรือร้อยละ 50.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา หมู่บ้านป่าไผ่ และหมู่บ้านออกศาลาสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.9 และ ร้อยละ 50.0 ตามลำดับ สำหรับหมู่บ้านคอนเค็งและหมู่บ้านนาชด สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาทั้ง 2 หมู่บ้านนี้พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.2 และ ร้อยละ 39.1 ตามลำดับ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

อาชีพ

การสำรวจด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาในครั้งนี้นี้ พบว่าร้อยละ 33.6 ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 17.9 และร้อยละ 17.6 ตามลำดับ มีสมาชิกร้อยละ 14.5 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 10.9 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และมีส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่อาชีพรับราชการ เป็นแม่บ้าน ซึ่งโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 5.5 ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้านคอนปริง หมู่บ้านไสยาง และหมู่บ้านคอนเค็ง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 50.8 55.6 และ ร้อยละ 31.6 ตามลำดับ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านป่าไผ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 35.2 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านออกศาลา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 37.5 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านนาชดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 30.4 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ขนาดการถือครองที่ดิน

การสำรวจข้อมูลด้านการถือครองที่ดินของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาทั้ง 6 กลุ่มในครั้งนี้พบว่าสมาชิกมากกว่าครึ่งหรือร้อยละ 61.7 มีขนาดการถือครองที่ดินในระดับ 1-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 17.2 มีขนาดการถือครองที่ดินในระดับ 11-20 ไร่ ร้อยละ 9.4 มีขนาดการถือครองที่ดิน 21-30 ไร่ ร้อยละ 6.6 มีขนาดการถือครองที่ดิน 31 ไร่ขึ้นไป และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ไม่มีที่ดินถือครองเลยมีจำนวนร้อยละ 5.1 ทั้งนี้จากการสำรวจในครั้งนี้พบว่าสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาทั้ง 6 กลุ่ม ส่วนใหญ่จะมีขนาดการถือครองที่ดินอยู่ในระดับ 1-10 ไร่ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

นอกจากนี้การสำรวจครั้งนี้ยังได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษารวม 256 ราย ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

สาเหตุที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การสำรวจสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้ง 256 รายตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในครั้งนี้พบว่าสมาชิกมากกว่าครึ่งหรือร้อยละ 57.1 ตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเพราะต้องการมีสิทธิในการกู้เงิน ร้อยละ 19.5 สมัครเป็นสมาชิกเพราะต้องการออมเงิน ร้อยละ 11.3 สมัครเป็นสมาชิกเพราะเป็นแหล่งออมและกู้เงินที่อยู่ใกล้บ้าน ร้อยละ 8.6 สมัครเป็นสมาชิกเพราะต้องการให้มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และมีเพียงร้อยละ 3.5 ที่สมัครเป็นสมาชิกเพราะต้องการได้รับสวัสดิการจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้

ตัวอย่างที่ศึกษาระดับรายได้ก่อนสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตร้อยละ 48.8 มีรายได้ในครอบครัวระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน มีสมาชิกจำนวนร้อยละ 20.3 มีรายได้ในครอบครัวระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน มีสมาชิกจำนวนร้อยละ 18.0 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และมีเพียงร้อยละ 12.9 เท่านั้นที่มีรายได้ในครอบครัว 15,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตัวอย่างที่ศึกษามีระดับรายได้หลังสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน ร้อยละ 15.2 มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน เปรียบเทียบกับสมาชิกก่อนสมัครเข้าเป็น สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีจำนวนสัดส่วนที่ลดลงถึงร้อยละ 2.8 มีสมาชิกจำนวนร้อยละ 50.0 มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นจากก่อนสมัครเป็นสมาชิกร้อยละ 1.2 มี สมาชิกจำนวนร้อยละ 21.1 มีระดับรายได้ 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ 0.8 และมีสมาชิกจำนวนร้อยละ 13.7 มีระดับรายได้ 15,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากก่อนสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มร้อยละ 0.8 ดังแสดงใน ตารางที่ 5

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตราเงินปันผล

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนร้อยละ 49.2 มีความเห็นว่าความเหมาะสมของอัตรา เงินปันผลที่ได้รับจากการออมโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.5 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.1 มีความเห็นว่าความเหมาะสมของอัตราเงินปันผลของสมาชิกที่ได้รับจากการออมมีความ เหมาะสมมาก และมีสมาชิกอีกจำนวนร้อยละ 11.7 ที่มีความเห็นว่าอัตราเงินปันผลที่ได้รับไม่ เหมาะสมเลย ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านออกศาลาร้อยละ 30.00 มีความคิดเห็น อัตราเงินปันผลที่ได้รับร้อยละ 1.00 ไม่เหมาะสมเลยเนื่องเป็นอัตราเงินปันผลที่ต่ำกว่าอัตราเงินปัน ผลที่กลุ่มอื่น ๆ ได้รับ ดังแสดงในตารางที่ 5

ลักษณะการกู้เงิน

จากตัวอย่างที่ทำการศึกษา 256 ราย ในด้านพฤติกรรมการกู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตพบว่าร้อยละ 82.0 มีการกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยเหตุผลที่สมาชิก ตัดสินใจกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ให้เหตุผลว่าเพราะไม่ต้องใช้ หลักทรัพย์ค้ำประกัน รองลงมาร้อยละ 28.6 ให้เหตุผลว่าเพราะขั้นตอนการกู้ไม่ยุ่งยาก ร้อยละ 16.7 ให้เหตุผลว่าเพราะดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สูง และอีกร้อยละ 14.7 ให้เหตุผลว่ามีความสะดวกเพราะ อยู่ใกล้บ้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ส่วนในด้านความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนร้อยละ 42.6 มีความคิดเห็นว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 29.3 มีความคิดเห็นว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เหมาะสมเลย โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาชดสมาชิกร้อยละ 29.3 มีความคิดเห็นว่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 2.0 เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เหมาะสมเลย โดยส่วนใหญ่ต้องการให้กลุ่มคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 0.75 ต่อเดือน หรือร้อยละ 9.00 ต่อปีซึ่งใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินต่าง ๆ และกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนร้อยละ 28.1 ที่มีความคิดเห็นว่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่กลุ่มคิดเป็นอัตราดอกเบี้ยที่มีความเหมาะสมมาก ดังแสดงในตารางที่ 5

ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับการชักชวนและการได้รับข่าวสารข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาร้อยละ 59.8 เคยได้รับการชักชวนให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และสำหรับแหล่งของการชักชวนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการชักชวนให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน 153 รายนั้น คำตอบที่มีผู้ตอบจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 69.9 คือการได้รับการชักชวนจากผู้นำท้องถิ่น รองลงไปร้อยละ 15.7 ได้รับการชักชวนจากญาติพี่น้อง และร้อยละ 14.4 ได้รับการชักชวนจากเพื่อนบ้าน โดยสื่อที่ใช้ในการชักชวนให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ได้ผลมากที่สุดคือคำพูดชักชวน ดังแสดงในตารางที่ 5

สำหรับการสำรวจเรื่องการได้รับข่าวสารข้อมูลจากแหล่งข่าวสารหลาย ๆ แหล่งข่าวสารซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสารหรือวารสาร วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ตัวอย่างที่ศึกษามากกว่าครึ่งหรือร้อยละ 75.0 ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจากแหล่งข่าวเหล่านี้ ร้อยละ 25.0 เคยได้รับข่าวสารข้อมูลของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดังแสดงในตารางที่ 5

ข้อมูลเกี่ยวกับการคาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การศึกษาด้านการคาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตครั้งนี้ศึกษาเรื่องการคาดหวังกิจกรรมดำเนินงานต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการก่อตั้งกลุ่มออม

ทรัพย์สินเพื่อการผลิต ตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดไว้ โดยกำหนดกิจกรรมที่ทำการศึกษายเป็น 4 กลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 6 ได้แก่

1. กิจกรรมการกู้ยืมเงิน การคาดหวังว่าจะได้รับการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ตัวอย่างที่ทำการศึกษา 256 ราย พบว่าร้อยละ 87.9 คาดหวังว่าจะได้รับการกู้ยืมเงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีเพียงร้อยละ 12.1 เท่านั้นที่ไม่คาดหวัง

2. กิจกรรมศูนย์สาธิตการตลาด เป็นการจัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งกลางในการช่วยเหลือบริการและอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกกลุ่ม ตัวอย่างที่ทำการศึกษา 256 ราย ร้อยละ 87.1 ไม่คาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือในด้านการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค

3. กิจกรรมยุ่งฉาง เป็นการดำเนินการเพื่อแสวงหากำไรของกลุ่มโดยเป็นแหล่งเก็บรวมผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อรอไว้จำหน่ายเมื่อได้ราคาดีและยุติธรรม โดยยึดหลัก “รวมกันขาย” ตัวอย่างที่ทำการศึกษา 256 ราย ร้อยละ 86.7 ไม่คาดหวังว่าจะได้รับการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้

4. กิจกรรมธนาคารข้าว เป็นกิจกรรมการจัดหาข้าวสำรองเก็บไว้สำหรับสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้มีฐานะยากจนอดอยากให้มีข้าวบริโภคเพียงพอ เช่นการให้กู้ยืมไปบริโภคหรือเพาะปลูกแล้วส่งคืนโดยไม่มีดอกเบี้ย การคาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์ในด้านนี้จากตัวอย่างที่ทำการศึกษา 256 ราย พบว่าร้อยละ 82.0 ไม่คาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ในด้านนี้

ทั้งนี้จากการสำรวจผลการคาดหวังที่จะได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่ากิจกรรมที่สมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาได้รับผลประโยชน์ตามที่คาดหวังไว้สูงสุดคือ กิจกรรมการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ สำหรับกิจกรรมอื่นซึ่งได้แก่ กิจกรรมศูนย์สาธิตการตลาด กิจกรรมยุ่งฉาง และกิจกรรมธนาคารข้าวสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาไม่ได้รับผลประโยชน์ตามที่คาดหวังไว้ เพราะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาทั้ง 6 กลุ่มครั้งนี้ ไม่มีกลุ่มใดที่จัดให้มีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกิจกรรมตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนได้วางแนวทางไว้ เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นแต่การแก้ไขปัญหาในด้านการขาดเงินทุนหมุนเวียนเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 6

หลักการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษา

หลักการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในตำบลเขาเจ็ยกที่เข้าทำการศึกษาในครั้งนี้ ทุกกลุ่มยึดถือหลักความเป็นประชาธิปไตยถือเอาความสมัครใจเป็นที่ตั้ง ตามแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่กรมการพัฒนาชุมชนได้วางแนวทางไว้ โดยมีหลักการดำเนินงานดังนี้ (ศิริพันธ์, 2539: 4)

ประการแรก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ถือว่าทุกคนที่อยู่ในตำบลนั้นสามารถเป็นสมาชิกได้ไม่ยกเว้นเพศ วัย อาชีพ เพราะกลุ่มถือเสมือนเป็นโบสถ์ เป็นมัสยิดของตำบล ใครก็ตามสามารถเข้าไปใช้ได้เท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้น กลุ่มออมทรัพย์ฯ สามารถรับสมาชิกได้ทุกคน ทุกประเภท ชาวไร่ ชาวนา ครู อาจารย์ พระก็ได้ ฮัจยีก็ได้ ผู้ชาย ผู้หญิง เพราะเรามุ่งหลักการระดมทุน แต่เอาคุณภาพของคนเป็นตัวกำหนด กลุ่มใดที่มีสมาชิกเฉพาะพ่อบ้านให้ไปขยายรับสมาชิกเด็กก็รับได้ถ้าเป็นเด็กอายุไม่เกิน 20 ปี หรือยังไม่ได้สมรส ก็เข้าเป็นสมาชิกได้ แต่ให้พ่อแม่ให้คำยินยอมรับรองให้สมาชิก โดยพ่อแม่รับผิดชอบในเรื่องการออมเงิน เพราะเราส่งเสริมและฝึกหัดเด็กให้รู้จักการออม ซึ่งทำได้ถ้าพ่อแม่เป็นคนคอยกำกับดูแล นอกจากนี้กรรมการควรจะดึงพระและผู้นำศาสนาอื่น ๆ ให้เข้ามาเป็นสมาชิก เพราะบุคคลพวกนี้เป็นผู้นำที่ดีที่จะช่วยพัฒนาคนอื่น ๆ สำหรับเงินที่ออมนั้นเป็นเงินที่เก็บไว้ทำบุญช่วยเหลือคนยากจนให้เขายืมไปแล้วก็คืนมาเงินนั้นไม่สูญ เงินนั้นยังเป็นของเราเพราะฉะนั้นควรขยายสมาชิกให้มากขึ้น

ประการที่สอง ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกทุกคนต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าสมัครในระเบียบกำหนดว่าแต่ละกลุ่มกำหนดเอง เราเคยกำหนดค่าธรรมเนียมแรกเข้า 10 บาท ค่าสมัครเป็นสมาชิก 5 บาท เงินก้อนนี้ทุกคนต้องเสียเท่ากันไม่ยกเว้น เพราะทุกคนจะได้สิทธิเท่าเทียมกัน ต้องปฏิบัติหน้าที่เท่าเทียมกัน

ประการที่สาม สมาชิกทุกคนมีสิทธิที่จะใช้บริการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเท่าเทียมกัน แต่จะได้รับสิทธิมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกที่มีต่อกลุ่ม สมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่ดียอมได้สิทธิมากกว่าผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่ดี เช่น นาย ก. และ นาย ข. ขอกู้เงิน 5,000 บาท นาย ก. ขาดส่งสัจจะ 2 ครั้ง นาย ข. ส่งสัจจะไม่ขาดเลย คณะกรรมการเงินกู้พิจารณาแล้วให้นาย ข. กู้ได้เต็ม 5,000 บาท นาย ก. 4,800 บาท เพราะ นาย ก. ปฏิบัติหน้าที่ดี นาย ข. ไม่ได้ จึง

ตัดสิทธิการกู้เงินออก 200 บาท เป็นการพิจารณาสิทธิแก่สมาชิกตามความเสมอภาคตามหน้าที่ที่ปฏิบัติต่อกลุ่ม

สำหรับระเบียบข้อบังคับและการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในแต่ละกลุ่ม คู่มือรายละเอียดได้ในภาคผนวก ก

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแต่ละกลุ่มที่ทำการศึกษานี้ โดยสรุปมีกิจกรรมสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ กิจกรรมด้านการออม กิจกรรมด้านการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อ (เจริญพงศ์, 2541: 16)

1. กิจกรรมด้านการออม

การออมจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เนื่องจากการออมของสมาชิกเป็นที่มาของเงินทุนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและหากปราศจากซึ่งการออมแล้ว กิจกรรมอื่น ๆ ของกลุ่ม อาทิ การให้กู้ยืม ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ตลอดจนการออมยังเป็นปัจจัยเงื่อนไขหนึ่งของความยั่งยืนมั่นคงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอีกด้วย นอกจากนี้การออมยังเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ใช้เป็นดัชนีวัดความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพราะเหตุว่าขนาดของเงินออมหรือเงินสะสมของสมาชิกที่นำมาฝากไว้กับกลุ่มนั้น เป็นดัชนีที่บอกให้ทราบถึงขีดความสามารถในการระดมเงินออมของกลุ่มจากสมาชิกและขีดความสามารถในการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อแก่สมาชิกอีกด้วย

2. กิจกรรมด้านการให้กู้ยืม

การกู้ยืมนับว่าเป็นกิจกรรมหลักอีกประการหนึ่งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดตั้งขึ้นมาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการระดมเงินออมมาใช้แก้ไขปัญหาการขาดแคลนแหล่งเงินกู้และตอบสนองความต้องการสินเชื่อของชาวบ้านในระดับหมู่บ้านหรือตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและมีฐานะยากจนและประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การลงทุนระยะยาว อาทิ การปรับปรุงที่ดิน ซ่อมเครื่องจักร

อุปกรณ์ทางการเกษตรหรือการประกอบอาชีพ เป็นต้น หรือการใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ หรือการใช้เป็นเงินทุนเพื่อแก้ปัญหาฉุกเฉินต่าง ๆ ภายในครอบครัว อาทิ เป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน บุตรหลาน ซ่อมแซมบ้านเรือนหลังประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น การให้กู้ยืมจึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นที่พึ่งด้านสินเชื่อให้แก่ชาวบ้าน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแต่ละกลุ่มจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการให้สมาชิกกู้ยืมเงิน อาทิ วงเงินให้กู้ วิธีการกู้ เงื่อนไขในการกู้ การชำระเงินคืนและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น ที่มีความแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่ม งานอาชีพ จำนวนสมาชิก ขนาดของเงินออมหรือเงินทุนสะสมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ก